مکانیک سازهها و شارهها/ سال ۱۴۰۱/ دوره ۱۲/ شماره ۴/ صفحه ۱۰۳–۱۱۶

محله علمی بژوہش کانیک سازہ پاو شارہ پ

تاثیر انرژی سطح بر ارتعاشات آزاد محوری نانومیلههای تابعی مدرج ترکدار بر اساس تئوری رایلی میلهها

رضا ناظمنژاد''*، حسن شكراللهي'

^۱ دانشیار، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه دامغان، دامغان ^۲ استادیار، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه خوارزمی، تهران تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲۵/۱۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۰۶/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۱۴

چکیدہ

هدف این پژوهش، بررسی تاثیر انرژی سطح بر ارتعاشات آزاد محوری نانومیلههای تابعی مدرج ترکداری است که بر اساس تئوری رایلی میلهها مدل شدهاند. در تئوری رایلی، اثر اینرسی جابجاییهای جانبی علاوه بر اینرسی محوری در نظر گرفته میشود. فرض شده است، جنس نانومیله در راستای طول خود تابعی مدرج باشد و بر اساس رابطه توانی تغییر نماید. ترک نیز، با یک فنر خطی مدل شده است که سفتی آن متناسب با شدت ترک است. انرژی سطح نیز شامل تاثیر پارامترهای چگالی سطح، تنش سطح و ثابت لامه سطح می،اشند. بدلیل در نظر گرفتن اثر پارامترهای انرژی سطح، معادلات حرکت و شرایط مرزی بصورت ناهمگن ظاهر شدهاند که به منظور حل آنها، ابتدا با استفاده از یک تغییر متغیر مناسب، تبدیل به معادلات همگن شدهاند. سپس با استفاده از روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک، فرکانسهای طبیعی به ازای دو شرط مرزی گیردار –گیردار و گیردار –آزاد استخراج شدهاند. علاوه بر نوع شرط مرزی، تاثیر عواملی ماند طول و شعاع نانومیله، شدت و محل ترک، و شماره مود فرکانسی بر فرکانسهای طبیعی نانومیله تابعی مدرج ترکدار در حضور انرژی

كلمات كليدى: تئورى رايلى ميلهها؛ ترك؛ انرژى سطح؛ ارتعاشات آزاد محورى؛ مواد تابعى مدرج.

Surface Energy Effect on Free Axial Vibration of Cracked Nanorods Made of Functionally Graded Materials Based on Rayleigh Theory

R. Nazemnezhad^{1*}, H. Shokrollahi²

¹ Assoc. Prof., Mech. Eng., Damghan Univ., Damghan, Iran ² Assis. Prof., Mech. Eng., Kharazmi Univ., Tehran, Iran

Abstract

The aim of this research is investigation of surface energy effet on free axial vibration of cracked functionally graded nanorods modelled based on the Rayleigh theory of rods. In Rayleigh theory, the effect not only of the axial inertia but also of the inertia of lateral motions are considered. It is assumed that the material of nanorod is functionally graded in its length direction and varies as power low relation. The crack is also modelled as a linear spring in which its stiffness is proporsional to crack severity. The surface energy is included effects of the surface density, surface stress and surface Lame constants parameters. Due to considering the effect of surface energy parameters, the governing equations of motions and corresponding boundary conditions become inhomogeneous in which to solve them, they are converted to homogeneus ones using an appropriate change of variable, firstly. Then, the natural frequencies of fixed-fixed and fixed-free nanorods are extracted using the method of harmonic differential quadrature. In addition to type of boundary condition, effects of parameters like length and radius of nanorod, severe and location of crack, and mode number on natural axial frequencies of cracked functionally graded nanorods in presence of surface energy are investigated.

Keywords: Rayleigh Theory; Crack; Surface Energy; Free Axial Vibration; Functionally Graded Materials.

* نویسنده مسئول؛ تلفن/فکس: ۰۲۳۳۵۲۲۰۴۱۴ آدرس پست الکترونیک: <u>rnazemnezhad@du.ac.ir</u>

۱– مقدمه

المانهای یک بعدی یکی از المانهای کلیدی در ایجاد سازه ها و ماشینها میباشند. این المانها میتوانند در مقیاسهای مختلف ماکرو، میکرو و نانو مورد استفاده قرار بگیرند. نتایج تجربی و آزمایشگاهی نشان داده است که رفتار المانها در مقیاس میکرو و نانو متفاوت از رفتار آنها در مقیاس ماکرو است که دلیل آن وابسته به اندازه بودن رفتار المانها در مقیاس میکرو و نانو است. به همین دلیل، برای طراحی و ساخت ماشینها و سازههای میکرو یا نانو مقیاس، نمیتوان به نتایج بدست آمده از تحلیلهای انجام گرفته در مقیاس ماکرو اکتفا نمود.

تاكنون به منظور بررسی رفتار المانها در مقیاس نانو و میکرو، تئوریهای مختلفی پیشنهاد شده است و پژوهشهای متنوعی توسط این تئوریها انجام گرفته است. از تئوریهای پیشنهاد شده، می توان به تئوری الاستیسیته غیرمحلی، تئوری گرادیان کرنش، تئوری تنش کوپل، تئوری تنش کوپل اصلاح شده و تئوري الاستيسيته سطح اشاره نمود. با استفاده از تئوري های فوق، تقریبا بسیاری از رفتارهای المانهای یک بعدی مانند ارتعاشات عرضي، ارتعاشات پيچشي، ارتعاشات محوري، کمانش، پایداری و ناپایداری بررسی شده است. در میان پژوهشهای مختلف، رفتار محوری نانومیلهها توسط تئوری های الاستیسیته غیرمحلی و تئوری گرادیان کرنش بیشتر از تئورى الاستيسيته سطح بررسى شده است. با توجه به اينكه، اساس این تئوری ها با یکدیگر متفاوت می باشند لازم است رفتار سازههای میکرو و نانو مقیاس با استفاده از هر یک از تئوری های مختلف بررسی شود تا در آینده با گسترش تجهیزات آزمایشگاهی و در دسترس شدن آن برای همگان، بتوان تئوری یا تئوری های مناسب برای تحلیل رفتار نانومقیاس ها را ارایه نمود.

با استفاده از تئوری الاستیسیته سطح، اسدی و فرشی [۱] انتشار موج عرضی و محوری را در نانوتیوبها بررسی کردند. در این پژوهش، از تئوری تیر اویلر برنولی استفاده شده است. در پژوهش دیگری، حسینی هاشمی و همکاران [۲] ارتعاشات محوری نانوتیرهای آلومینیومی را با استفاده از دو روش تئوری الاستیسیته سطح و شبیه سازی دینامیک مولکولی بررسی نمودند. آنها در این پژوهش، میزان تاثیر گذاری مدول الاستیک سطح و چگالی سطح را بر فرکانس های طبیعی

محوری نانومیله بررسی نمودند. همچنین نشان دادند که مدل اصلاح شده تئورى الاستيسيته كلاسيك، به خوبى مىتواند رفتار ارتعاشات محوری نانومیلههای آلومینیومی را پیشبینی نماید. تئوری میله استفاده شده در این پژوهش، سادهترین تئوری ارایه شده برای میلهها بوده است. در ادامه، ناظمنژاد و همکاران [۳]، تاثیر انرژی سطح بر رفتار ارتعاشات آزاد محوری غیرخطی و همچنین رزونانسهای درونی نانومیلههای مدل شده با استفاده از تئوری ساده میلهها را بررسی نمودند. در پژوهش فوق نشان داده شد که انرژی سطح می تواند شرایط رزونانس درونی نانومیلهها را تغییر دهد. در پژوهش دیگری، ناظمنژاد و شکراللهی [۴] تاثیر انرژی سطح بر ارتعاشات آزاد محوری نانومیله های مدل شده با استفاده از تئوری ساده میله ها را بررسی نمودند. در این پژوهش فرض شده است جنس نانومیله بصورت تابعی مدرج در راستای طول خود باشد. در پژوهش مشابه دیگری در این زمینه، ناظمنژاد و شکراللهی [۵] پژوهش پیشین را توسعه داده، و تاثیر ترک را نیز در معادلات لحاظ نمودند. در تمامی پژوهشهای اشاره شده، نشان داده شده است که انرژی سطح تاثیر قابل ملاحظهای بر رفتار ارتعاشات آزاد محورى نانوميلهها داشته كه اين امر، اهميت بررسی تاثیر انرژی سطح را نشان میدهد. نکته قابل توجه در پژوهشهای انجام گرفته در زمینه ارتعاشات آزاد محوری نانومیلهها که باید به آن اشاره نمود، این است که پژوهشهایی که بر اساس تئوری هایی مانند الاستیسیته غیرمحلی یا گرادیان کرنش انجام گرفته است در آنها تقریبا از تمامی تئوریهای معرفی شده برای مدلسازی رفتار ارتعاشات آزاد محوری میله ها (که عبارتند از تئوری ساده، تئوری رایلی و تئوری بیشاپ) استفاده شده است [۶–۱۲]؛ اما در پژوهشهایی که بر اساس تئورى الاستيسيته سطح انجام گرفته است فقط از تئورى ساده میلهها استفاده شده است. به بیان دیگر، از سایر تئوری میله ها، مانند تئوری رایلی و بیشاپ برای مدلسازی رفتار ارتعاشات آزاد محوری میلهها استفاده نشده است. قابل ذکر است، در تئوری رایلی میلهها، تاثیر اینرسی جابجایی جانبی علاوه بر تاثیر اینرسی محوری در معادلات حرکت لحاظ میشود. در تئوری بیشاپ نیز، علاوه بر تاثیر اینرسی جابجاییهای جانبی، تاثیر سفتی برشی نیز در نظر گرفته می شود [۱۳].

با توجه به توضیحات ارایه شده و عدم بررسی تاثیر اینرسی جابجاییهای جانبی بر رفتار ارتعاشات آزاد محوری که در این روابط، t زمان بر حسب ثانیه است. با داشتن جابجاییها، کرنشها و تنشها به صورت زیر است (طبق تئوری رایلی فقط اثر تنش و کرنش محوری در نظر گرفته می شود):

$$\varepsilon_{zz} = \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \tag{(f)}$$

 $\varepsilon_{rr} = \varepsilon_{\theta\theta} = \gamma_{zr} = \gamma_{z\theta} = \gamma_{r\theta} = 0$ (Δ)

$$\sigma_{zz} = E(z) \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \tag{(?)}$$

$$\sigma_{rr} = \sigma_{\theta\theta} = \sigma_{zr} = \sigma_{z\theta} = \sigma_{r\theta} = 0 \tag{(Y)}$$

معادلات (۴) تا (۷) کرنشها و تنشهای مربوط به ماده بالک نانو میله را ارائه میدهد. اگر اثر انرژی سطح را نیز در نظر بگیریم، مولفههای تنش سطحی و کرنش سطحی نیز باید استخراج شوند. برای این منظور، از تئوری الاستیسیته سطح استفاده میشود. در تئوری الاستیسیته سطح که توسط گورتین و مورداک [۱۴] ارائه شده است، رابطه بین تنش و کرنش سطحی به این صورت ارائه شده است:

$$\tau_{\alpha\beta}{}^{\pm} = \tau_0{}^{\pm}\delta_{\alpha\beta} + (\mu_0{}^{\pm} - \tau_0{}^{\pm})(u_{\alpha,\beta}^{\pm} \qquad (A)$$
$$+ u_{\beta,\alpha}^{\pm})$$
$$+ (\lambda_0{}^{\pm} + \tau_0{}^{\pm})u_{m,m}\delta_{\alpha\beta}$$
$$+ \tau_0{}^{\pm}u_{\alpha,\beta}$$
$$\tau_{\alpha r}{}^{\pm} = \tau_0{}^{\pm}u_{r,\alpha} \qquad (P)$$

نش های سطحی برای نانو میله به صورت زیر خواهد بود:

$$\tau_{zz} = \tau_0(z) + (2\mu_0(z) + \lambda_0(z)) \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \qquad (1 \cdot)$$

$$\tau_{\theta\theta} = \tau_{rr} = \tau_{zr} = \tau_{r\theta} = \tau_{z\theta} = 0 \qquad (1)$$

 $(\tau_0(z), \lambda_0(z), \mu_0(z))$ خواص نانومیله تابعی مدرج ($(z), \mu_0(z), \mu_0(z)$

یه صورت توانی فرض می شود: (
$$\rho(z) = G(z), E(z), \rho_0(z)$$

 $f(z) = (f_z - f_p) \left(\frac{z}{z}\right)^m + f_p$

$$f(z) = \lambda_0(z) \text{ or } \mu_0(z) \text{ or } \tau_0(z) \text{ or } \rho_0(z)$$

$$f(z) = \lambda_0(z) \text{ or } \mu_0(z) \text{ or } \tau_0(z) \text{ or } \rho_0(z)$$

$$f(z) = \lambda_0(z) \text{ or } \rho_0(z)$$

$$f(z) = \lambda_0(z) \text{ or } \rho_0(z)$$

که در آن m شاخص توانی خواص مکانیکی مواد تابعی مدرج است. برای رسیدن به معادلات حاکم و شرایط مرزی، تنشها و کرنشهای بالک و سطحی باید در اصل همیلتون استفاده شوند. دلیل استفاده از اصل همیلتون، این است که بصورت نانومیله با در نظر گرفتن اثر انرژی سطح، در این پژوهش سعی شده است این خلاء پوشش داده شود. علاوه بر این، به منظور ارایه یک پژوهش کامل تر، فرض شده است نانومیله شامل ترک بوده و جنس آن بصورت تابعی مدرج باشد. در این راستا، ابتدا معادلات حرکت و شرایط مرزی با استفاده از اصل همیلتون استخراج شده، سپس فرکانسهای طبیعی با استفاده از روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک بدست آمدهاند. به منظور ارایه مربعات دیفرانسیل هارمونیک بدست آمدهاند. به منظور ارایه جابحاییهای جانبی، قطر و طول نانومیله، مقدار شاخص توانی، و محل و شدت ترک بررسی شده است. نتایج این پژوهش می تواند در طراحی میکروسکوپ نیروی اتمی، و متههای نانومقیاس مورد استفاده قرار بگیرد.

۲- استخراج معادله حرکت و شرایط مرزی ار تعاشات آزاد محوری نانومیله

نانو میله FG به طول L ($L \le x \ge 0$) و مقطع A در مختصات کارتزین xyz و مختصات قطبی $r\theta z$ ، مشابه شکل I در نظر بگیرید. محل ترک همانطور که در شکل I نشان داده شده است L = Lc است.

شکل ۱- شماتیک نانو میله تابعی مدرج ترکدار

بر اساس تئوری رایلی میلهها، مولفههای مختلف جابجایی

(*u*) به صورت زیر است [۱۳]:
((*x*)
$$u = u(r \theta z t) = u(z t)$$

$$u_{z} = u(r, \sigma, z, t) = u(z, t)$$
(1)
$$u_{0} = v(r, \theta, z, t) = 0$$
(2)

$$\frac{\partial u}{\partial t} = v(t, 0, 2, t) = 0 \tag{(f)}$$

$$u_r = w(r,\theta,z,t) = -\nu r \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \tag{(7)}$$

$$\begin{cases} E(z)A\frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \\ + S\left[\frac{1}{2}\tau_0(z) + (2\mu_0(z) + \lambda_0(z))\frac{\partial u(z,t)}{\partial z}\right] & (1Y) \\ + (\rho(z)\nu^2 I_P \\ + \rho_0(z)\nu^2 I_{P0})\frac{\partial^3 u(z,t)}{\partial z \partial t^2} \\ \end{bmatrix} \delta u(z,t) \bigg|_0^L = 0 \end{cases}$$

مطابق رابطه (۱۷) دو حالت برای شرایط مرزی وجود دارد؛ گیردار –گیردار و گیردار –آزاد.

با در نظر گرفتن یک فنر خطی با سفتی K در موقعیت ترک $(x = L_c)$ ، دو نانومیله به صورت متصل به هم در نظر گرفته میشود؛ برای دو نانو میله $z < L_c$ و $L_c < z \le L$ و $L_c > 1$ ، روابط (۱۶) و (۱۷) باید اعمال شود. معادله (۱۶) نتیجه می دهد که

$$-\frac{1}{2}S\frac{d\tau_{0}(z)}{dz} - \frac{dC_{1}(z)}{dz}\frac{\partial u_{1}(z,t)}{\partial z} - C_{1}(z)\frac{\partial^{2}u_{1}(z,t)}{\partial z^{2}} + C_{2}(z)\frac{\partial^{2}u_{1}(z,t)}{\partial t^{2}}$$
(1A)
$$-\frac{dC_{3}(z)}{dz}\frac{\partial^{3}u_{1}(z,t)}{\partial z\partial t^{2}} - C_{3}(z)\frac{\partial^{4}u_{1}(z,t)}{\partial z^{2}\partial t^{2}} = 0; \quad 0 \le z < L_{C}$$
$$-\frac{1}{2}S\frac{d\tau_{0}(z)}{dz} - \frac{dC_{1}(z)}{dz}\frac{\partial u_{2}(z,t)}{\partial z} - C_{1}(z)\frac{\partial^{2}u_{2}(z,t)}{\partial z^{2}} + C_{2}(z)\frac{\partial^{2}u_{2}(z,t)}{\partial t^{2}} + C_{2}(z)\frac{\partial^{2}u_{2}(z,t)}{\partial z^{2}} - C_{3}(z)\frac{\partial^{4}u_{2}(z,t)}{\partial z^{2}\partial t^{2}} = 0; \quad L_{C} < z \le L$$

که در این معادلات،

$$= E(z)A + S(2\mu_0(z) + \lambda_0(z))$$

$$= \rho(z)A + \rho_0(z)S$$

$$= \nu^2 (I_P \rho(z) + I_{P0} \rho_0(z))$$
(۲۰)

و در محل ترک
$$z = L_c$$
، شرط پیوستگی باید برقرار باشد:

$$K(u_1(L_c,t) - u_2(L_c,t))$$

$$= -\tau_0 S$$
(۲۱)

 $C_1(z) \\ C_2(z) \\ C_3(z)$

$$\frac{\partial u_1(L_c,t)}{\partial z} = \frac{\partial u_2(L_c,t)}{\partial z} \tag{(17)}$$

همچنین، شرایط مرزی در دو انتهای میله، برای شرط مرزی گیردار - گیردار و گیردار - آزاد به ترتیب مطابق با روابط (۲۳) و (۲۴) ارائه می شود: همزمان، هم معادلات حرکت و هم شرایط مرزی قابل استخراج می باشند. مطابق رابطه (۱۳)،

$$\int_{t_1}^{t_2} (\delta K E - \delta P E) dt = 0 \tag{17}$$

در وریشن انرژی جنبشی، داریم:

$$\delta KE = \delta KE + \delta KE_{0}$$

$$= \int_{0}^{L} \left[\rho(z)A\left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial t}\right)\delta\left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial t}\right) + \rho(z)v^{2}I_{P}\left(\frac{\partial^{2}u(z,t)}{\partial z\partial t}\right)\delta\left(\frac{\partial^{2}u(z,t)}{\partial z\partial t}\right) \right] dz \quad (1f)$$

$$+ \int_{0}^{L} \left[\rho_{0}(z)S\left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial t}\right)\delta\left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial t}\right) + \rho_{0}(z)v^{2}I_{P0}\left(\frac{\partial^{2}u(z,t)}{\partial z\partial t}\right)\delta\left(\frac{\partial^{2}u(z,t)}{\partial z\partial t}\right) \right] dz$$

که در آن $I_P = \int_A r^2 dA$ و $I_{P0} = \int_S r^2 dS$ به ترتیب گشتاور قطبی اینرسی بالک و سطحی است، ρ و ρ_0 چگالی بالک و سطحی است و A و S سطح مقطع و محیط نانو میله است. با جایگزینی معادلات (۴) تا (۱۰) و (۱۳) تا (۱۶) در رابطه انرژی پتانسیل، وریشن انرژی پتانسیل به این صورت است:

$$\begin{split} \delta PE &= \delta PE + \delta PE_{0} \\ &= \int_{V} \sigma_{zz} \delta \varepsilon_{zz} dV + \int_{A} \tau_{zz} \delta \varepsilon_{zz} dA \\ &= \int_{0}^{L} E(z) A \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \delta\left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial z}\right) dz \\ &+ \int_{0}^{L} \left[\frac{1}{2} \tau_{0}(z) \right. \end{aligned} \tag{14}$$

$$&+ \lambda_{0}(z) \left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial z}\right) S \delta\left(\frac{\partial u(z,t)}{\partial z}\right) dz$$

با جایگزینی رابطه (۱۴) و (۱۵) در رابطه (۱۳) و انتگرالگیری جزء به جزء، معادله حاکم و شرایط مرزی برای میله تابعی مدرج با در نظر گرفتن انرژی سطح به صورت رابطه (۱۶) و (۱۷) خواهد بود.

$$-\frac{\partial}{\partial z} \left(E(z)A \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} + S \left[\frac{1}{2} \tau_0(z) + (2\mu_0(z) + \lambda_0(z)) \frac{\partial u(z,t)}{\partial z} \right] \right) + (\rho(z)A + \rho_0(z)S) \frac{\partial^2 u(z,t)}{\partial t^2} - \frac{\partial}{\partial z} \left((\rho(z)v^2 I_P + \rho_0(z)v^2 I_{P0}) \frac{\partial^3 u(z,t)}{\partial z \partial t^2} \right) = 0$$
(19)

مکانیک سازهها و شارهها/ سال ۱۴۰۱/ دوره ۱۲/ شماره ۴

$$u_{1}(0,t) = 0$$
(YT)

$$u_{2}(L,t) = 0$$
(YT)

$$u_{1}(0,t) = 0$$

$$\frac{1}{2}S\tau_{0}(L) + C_{1}(L)\frac{\partial u_{2}(L,t)}{\partial z}$$
(YF)

$$+ C_{3}(L)\frac{\partial^{3}u_{2}(L,t)}{\partial z\partial t^{2}} = 0$$

باتوجه به معادلات (۲۱) و (۲۴)، مشاهده می شود که شرط مرزی تکیه گاه آزاد و شرط پیوستگی نیرویی در محل ترک، غیرهمگن است. در نتیجه برای حل معادلات حاکم، در ابتدا باید این معادلات، به فرم همگن تبدیل شوند. لازم به ذکر است که چنین رویکردی تاکنون در مطالعات تاثیرات سطحی بر روی رفتار مکانیکی نانو سازه ها ارائه نشده است و این موضوع از نوآوری های پژوهش حاضر است.

برای مطالعه ارتعاشات آزاد نانو میله ترکدار، لازم است روابط (۱۸) تا (۲۲) به همراه روابط (۲۳)، برای شرایط مرزی گیردار - گیردار، یا روابط (۲۴)، برای شرایط مرزی گیردار -آزاد، حل شود. در ابتدا همگن سازی معادلات باید انجام شود. برای این منظور، در ابتدا جابجایی به صورت رابطه (۲۵) و (۲۶) فرض می شود.

$$u_1(z,t) = u_1^h(z,t) + \tilde{u}_1(z) \tag{7a}$$

$$u_{2}(z,t) = u_{2}^{h}(z,t) + \tilde{u}_{2}(z)$$
^(YF)

با جایگذاری $u_1^h(x,t)$ و $u_2^h(x,t)$ در معادلات (۱۸) تا

و
$$ilde{u}_{1}(x)$$
، معادلات مربوط به $ilde{u}_{1}(x)$ و $ilde{u}_{1}(x)$ به دست خواهد آمد. $-\frac{1}{S} \frac{d au_{0}(z)}{d au_{0}(z)} - \frac{dC_{1}(z)}{d ilde{u}_{1}(z)}$

$$\frac{dz}{dz} = \frac{dz}{dz} - \frac{dz}{dz} \frac{dz}{dz^2}$$

$$\frac{-C_1(z)}{dz^2} \frac{d^2 \tilde{u}_1(z)}{dz^2}$$

$$= 0; \quad 0 \le z \le L_C$$
(YV)

$$-\frac{1}{2}S\frac{d\tau_0(z)}{dz} - \frac{dC_1(z)}{dz}\frac{d\tilde{u}_2(z)}{dz}$$

$$-C_1(z)\frac{d^2\tilde{u}_2(z)}{dz^2}$$
(YA)

$$= 0; \quad L_C < z \le L$$

$$K(\tilde{u}_1(L_C) - \tilde{u}_2(L_C))$$

$$= -\tau_0 S$$

$$= -c_1(L_C) \frac{d\tilde{u}_1(L_C)}{d\tilde{u}_1(L_C)}$$
(Y9)

$$\begin{aligned} \tilde{u}_{1}(0) &= 0 \\ \tilde{u}_{2}(L) &= 0; \\ 1 \\ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \tilde{u}_{2}(L) &= 0; \\ \tilde{u}_{2}(L) \\ \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \tilde{u}_{2}(L) \\ \end{aligned}$$

$$(\ref{1})$$

$$\frac{1}{2}S\tau_0(L) + C_1(L)\frac{du_2(L)}{dz} = 0$$

و
$$\tilde{u}_{1}(x)$$
 با حل معادلات (۲۷) تا (۲۷)، جابجایی های $\tilde{u}_{1}(x)$ و
 $\tilde{u}_{1}(x)$ به دست می آید. با قرار دادن نتیجه به دست آمده در
 $\tilde{u}_{2}(x)$
 $\tilde{u}_{2}(x)$
 $\tilde{u}_{2}(x)$
 $\tilde{u}_{2}(x)$
 $-\frac{dC_{1}(z)}{dz}\frac{\partial u_{1}^{h}(z,t)}{\partial z} - C_{1}(z)\frac{\partial^{2}u_{1}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}}$
 $+C_{2}(z)\frac{\partial^{2}u_{1}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}}$
 $+C_{2}(z)\frac{\partial^{2}u_{1}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}}$
 $-\frac{dC_{3}(z)}{dz}\frac{\partial^{3}u_{1}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}\partial t^{2}}$
 $=0; \quad 0 \le z < L_{C}$
 $-\frac{dC_{1}(z)}{dz}\frac{\partial u_{2}^{h}(z,t)}{\partial z} - C_{1}(z)\frac{\partial^{2}u_{2}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}}$
 $+C_{2}(z)\frac{\partial^{2}u_{2}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}}$
 $-\frac{dC_{3}(z)}{dz}\frac{\partial^{3}u_{2}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}}$
 $-C_{3}(z)\frac{\partial^{4}u_{2}^{h}(z,t)}{\partial z^{2}\partial t^{2}}$
 $=0; \quad L_{C} < z \le L$
 $K(u^{h}(l-t) - u^{h}(l-t))$

$$K\left(u_1^{*}(L_C,t) - u_2^{*}(L_C,t)\right) = -C_1(L_C)\frac{\partial u_1^{h}(L_C,t)}{\partial z} \qquad (\Upsilon^{\mathsf{F}})$$

$$\frac{\partial u_1^h(L_C,t)}{\partial z} = \frac{\partial u_2^h(L_C,t)}{\partial z} \tag{(7.6)}$$

$$u_1^h(0,t) = 0$$

 $u_1^h(1,t) = 0$; $|x| \le -1$, $\le$

$$u_{2}^{*}(L,t) = 0; \quad \forall z_{1} \in I_{2}, \quad \forall z_{2} \in I_{2}, \quad \forall z_{1} \in I_{2}, \quad \forall z_{2} \in I_{2}, \quad \forall z_{1} \in I_{2}, \quad \forall z_{2} \in I_{2}, \quad \forall z_{2},$$

$$u_1^h(z,t) = U_1^h(z)T(t) = U_1^h(z)e^{i\omega t}$$
("V)

$$u_2^h(z,t) = U_2^h(z)T(t) = U_2^h(z)e^{i\omega t}$$
(٣٨)

$$\frac{dC_{1}(z)}{dz}\frac{dU_{1}^{n}(z)}{dz} + C_{1}(z)\frac{d^{2}U_{1}^{n}(z)}{dz^{2}} + \omega^{2}\left(C_{2}(z)U_{1}^{h}(z) - \frac{dC_{3}(z)}{dz}\frac{dU_{1}^{h}(z)}{dz} - C_{3}(z)\frac{d^{2}U_{1}^{h}(z)}{dz^{2}}\right) = 0; \quad 0 \le z < L_{C}$$
(79)

$$\frac{dC_{1}(z)}{dz}\frac{dU_{2}^{h}(z)}{dz} + C_{1}(z)\frac{d^{2}U_{2}^{h}(z)}{dz^{2}} \\
+ \omega^{2}\left(C_{2}(z)U_{2}^{h}(z) \\
- \frac{dC_{3}(z)}{dz}\frac{dU_{2}^{h}(z)}{dz} \\
- C_{3}(z)\frac{d^{2}U_{2}^{h}(z)}{dz^{2}}\right) \\
= 0; \quad L_{C} < z \leq L \\
K\left(U_{1}^{h}(L_{C}) - U_{2}^{h}(L_{C})\right) \\
= -C_{1}(L_{C})\frac{dU_{1}^{h}(L_{C})}{dU_{1}^{h}(L_{C})}$$
(*1)

$$\frac{dU_1^h(L_C)}{dz} = \frac{dU_2^h(L_C)}{dz} \tag{F7}$$

$$\begin{split} U_{1}^{h}(0) &= 0 \\ U_{2}^{h}(L) &= 0; \\ \mathcal{L}_{1}(L) \frac{dU_{2}^{h}(L)}{dz} - \omega^{2}C_{3}(L) \frac{dU_{2}^{h}(L)}{dz} \\ &= 0; \\ \mathcal{L}_{2}(L) - \bar{I}(L) \frac{dU_{2}^{h}(L)}{dz} \end{split}$$
(fr)

 $C_3(z) = K_3(z)$ لازم به ذکر است که در روابط فوق، با قرار دادن $C_3(z) = 0$ روابط مربوط به تئوری میله ساده به دست خواهد آمد که تتایج آن در این مطالعه با نتایج حاصل از تئوری میله رایلی، مقایسه می شود.

همانطور که فرم معادلات (۳۹) تا (۴۳) نشان میدهد، بدلیل اینکه ضرایب معادلات، وابسته به متغیر مکانی z می باشند یافتن پاسخ تحلیلی برای این معادلات در حالت کلی بسیار مشکل خواهد بود و یا عملا امکانپذیر نیست. به همین دلیل، برای حل این معادلات از روش عددی استفاده می شود. در این مطالعه از روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک برای حل معادلات و استخراج فرکانسهای طبیعی نانو میله ترکدار استفاده شده است. روش فوق یکی از پرکاربردترین و دقیق ترین روشها در بین روشهای عددی میباشد که همگرایی نتایج به ازای تعداد نقاط گرهی پایینی حاصل میشود. همچنین این روش نشان داده است که برای تمامی شرایط مرزی، دقت بسیار بالایی ارایه میدهد. نحوه استفاده از روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک در مراجع [۹ و ۱۵] بیان شده است که به صورت مختصر در اینجا نیز ارائه شده است. در این روش، مشتق جزیی یک تابع نسبت به متغیر مکانی در یک نقطه گسسته، با جمع خطی مقادیر تابع وزنی در تمام نقاط مجزا در میدان متغیر تقریب زده می شود. به عنوان مثال، اگر N محدوده این محدوده $0 < \!\! x < \!\! L$ باشد و در این محدوده F(x)

نقطه گسسته تعریف شده باشد، مشتق مرتبه n ام در نقطه xi به صورت رابطه (۴۴) بیان میشود.

$$\frac{d^{n}F(x_{i})}{dx^{n}} = \sum_{k=1}^{N} A_{ik}^{(n)}F(x_{k}); n$$

= 1,2,..., N - 1; (ff)

که در آن $A_{ik}^{(n)}$ ضرایب وزنی مربوط به مشتق مرتبه n ام تابع F(x) است. جزئیات بیشتر در رابطه با روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک و چگونگی انتخاب نقاط گرهی با استفاده از چند جملهایهای چبیشف، در مرجع [۱۵] ارائه شده است. اکنون با اعمال روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک، معادلات حاکم به صورت گسسته سازی شده بدست می آید. با جداسازی جابجایی مربوط به نقاط مرزی و درونی میله، معادله کوپل شده به صورت زیر به دست می آید

$$\begin{bmatrix} [K_{dd}] - [K_{db}] [K_{bb}]^{-1} [K_{bd}]] \{d^d\} \\ = \omega^2 \{d^d\}$$
(*?)

بر مبنای فرمول بندی ارائه شده، یک برنامه کامپیوتری در نرمافزار متلب نوشته شده است که خروجی آن فرکانس های طبیعی نانومیله ترکدار مورد مطالعه است.

۳- نتايج و بحث

۳-۱- اعتبارسنجی

پس از استخراج معادله حرکت و شرایط مرزی، و حل آنها، ابتدا با مقایسه نتایج این پژوهش با نتایج پژوهشهای مشابه، اعتبار روابط ارایه شده و دقت نتایج، بررسی می گردد. در این راستا، نتایج این پژوهش با نتایج دو مقاله مقایسه شده است. در جدول ۱ نتایج سه فرکانس اول نانومیله تابعی مدرج به ازای چهار طول مختلف ارایه شده است. فرکانسهای ارایه شده شامل فرکانسهای تئوریهای ساده و رایلی استخراج شده از پژوهش حاضر و فرکانس گزارش شده در مرجع [۴] بر اساس تئوری ساده میلهها میباشد. همان طور که جدول ۱ نشان می دهد نتایج مرجع [۴] در تمامی طولها و مودهای فرکانسی بسیار نزدیک به نتایج پژوهش حاضراست که بر اساس تئوری ساده گزارش شده است؛ اما اختلاف نتایج مرجع [۴] با نتایج

پژوهش حاضر که بر اساس تئوری رایلی ارایه شده است مخصوصا در شماره مودهای بالاتر و طولهای کوچکتر، قابل توجه است. دلیل اختلاف نتایج ارایه شده بر اساس تئوری ساده، در نوع روش استفاده شده برای حل معادله حرکت می باشد. در مرجع [۴]، از روش گلرکین و در مطالعه فعلی از روش عددی مربعات دیفرانسیل هارمونیک استفاده شده است. لازم به ذکر است که با افزایش تعداد نقاط گرهی روش مربعات دیفرانسیل هارمونیک و افزایش تعداد جملات روش گلرکین، نتایج کاملا یکسانی به دست خواهد آمد، اما با توجه به در نظر روش، اختلاف ناچیزی با هم دارند؛ همچنین دلیل اختلاف نتایج مرجع [۴] با نتایج پژوهش حاضر که بر اساس تئوری رایلی ارایه شده است علاوه بر تفاوت در روش حل معادله حرکت، مربوط به در نظر گرفتن اینرسی ناشی از جابجاییهای

در مقایسه دوم، در جدول ۲، نتایج حاصل از پژوهش حاضر با نتایج گزارش شده در مرجع [۵] که رفتار ارتعاشات آزاد نانومیلههای تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری ساده را بررسی نموده است مقایسه شده است. نتایج گزارش شده در جدول ۲، نسبتهای فرکانسی است که از تقسیم فرکانسهای طبیعی با در نظر گرفتن اثر انرژی سطح و اثر ترک بر فرکانسهای طبیعی بدون در نظر گرفتن عوامل فوق بدست میآید. در هر دو پژوهش، از روش مربعات دیفرانسیل

هارمونیک برای استخراج نتایج استفاده شده است. همانطور که جدول ۲ نشان میدهد، اختلاف بین نتایج هر دو پژوهش کمتر از ۰/۱ درصد است که دلیل آن تفاوت در نوع تئوری استفاده شده در دو پژوهش است.

با تایید صحت روابط استخراج شده، در ادامه نتایج جدید برای رفتار ارتعاشات آزاد محوری نانومیلههای تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری رایلی ارایه می گردد.

۲-۲- ارایه نتایج جدید

در ادامه مطالعات پارامتریک ارائه می شود که بدین منظور از تعاریف زیر و خواص مکانیکی داده شده در جدول ۳ استفاده شده است:

- Fr : فرکانس بدون در نظر گرفتن اثر ترک و انرژی سطح (فرکانس کلاسیک)
- Fr (SE) : فرکانس با در نظر گرفتن فقط اثر انرژی سطح
  - Fr (C) : فرکانس با در نظر گرفتن فقط اثر ترک
- Fr (C,SE) : فرکانس با در نظر گرفتن هر دو اثر ترک و انرژی سطح

در گام اول، مطالعاتی بصورت جداگانه برای بررسی اثر مولفههای انرژی سطح و اثر ترک انجام میپذیرد تا دید کلی نسبت به آنها ایجاد شود. سپس با انتخاب مقادیر مناسب، مطالعاتی انجام میشود که هر دو اثر ترک و انرژی سطح بصورت همزمان لحاظ شده باشد.

	گيردار-آزاد			گیردار-گیردار			
مطالعه حاضر	مطالعه حاضر	مرجع [۴]	مطالعه حاضر	مطالعه حاضر	مرجع [۴]	شماره فركانس	طول (nm)
(تئوری رایلی)	(تئورى سادە)	(تئورى سادە)	(تئوري رايلي)	(تئورى سادە)	(تئورى سادە)		
178/842	176/77	188/804	875/777	WTV/VIV	341/17	١	١٠
5.1/VXF	۵۰۵/۱۵۳	۵ • ۵/ • ۹ ۱	808/TDV	88f/Tal	884/310	٢	
X71/VFV	۸۳۷/۰۸۸	አ <i>ሞ</i> <mark>/</mark> የአነ	۹۷۲/۶۶۵	<u> </u>	957/998	٣	
۱ ۱ ۷/۸ • ۳	117/842	۱۱۷/۸۳۶	211/196	211/428	211/492	١	۱۵
341/23	886/168	<i>٣٣۶/</i> ٧٢٧	44.1499	441/26.	**7/871	٢	
222/414	۵۵۸/۰۱۹	۵۵۷/۹۸۷	۶۵۸/۰۳۲	880/944	880/989	٣	
۸۸/۳۶۳	$\lambda\lambda/\UpsilonYq$	$\lambda\lambda/\Upsilon VV$	183/180	<i>۱۶۳/</i> ۸۶۹	1883/17	١	۲۰
202/129	202/002	202/040	rr1/101	377/10.	MM1/101	٢	
418/007	411/0.4	417/461	498/1.8	¥99/488	499/411	٣	
51/914	۵۸/۹۱۹	۵۸/۹۱۸	1 • 9/7 1 1	1.9/268	1.9/268	١	۳۰
181/26.	188/38	188/384	221/14.	221/628	221/628	٢	
224/412	221/998	211/996	۳۳۱/۹۸۱	۳۳۲/۹ <i>۸</i> ۱	887/9XF	٣	

جدول ۱- مقایسه فرکانسهای طبیعی نانومیله تابعی مدرج بر اساس تئوریهای مختلف (R=1 nm and m=2)

	m=10			m=1			m=0				
اختلاف	پژوهش حاضر	مرجع [۵]	اختلاف	پژوهش حاضر	مرجع [۵]	اختلاف	پژوهش حاضر	مرجع [۵]	شدت	شمارہ مود	نوع شرط
(/.)	(تئورى	(تئورى	(/.)	(تئورى	(تئورى	(/.)	(تئورى	(تئورى	تر ک	فر کانسی	مرزى
	رايلى)	سادہ)		رايلى)	سادہ)		رايلى)	سادہ)			
•/•٨	۰/۷۴۵۸	•/٧۴۵٢	• / • ٣	٠/٧۵٩١	۰/Y۵l٩	•/\\	•/8401	•/8466	•	N	
•/••	•/٧٣۵٣	•/٧٣۵٣	۰/۰ ۱	٠/٧١٩۴	۰/۷۱۹۵	•/••	•/እ۴۶۶	•/1488	١	I	گیردار-
۰/۰ ۱	۰/۷۳۵۹	•/٧٣۶•	۰/۰ ۱	•/Y۵A١	·/YQXY	•/• 1	•/እ۴۶۵	•/1488	•	۲	گيردار
۰/۰۲	•/۴۲۹٣	•/4797	۰/۰۲	•/۴٧٧٢	٠/۴٧٧١	۰/۰۲	·/۵۲۵·	•/5749	١	Ĩ	
•/•٣	٠/٧٠٨۴	۰/۷۰ <i>۸۶</i>	•/•٣	٠/٧١١٩	•/٧١٢١	۰/۰۵	•/እ۴٧•	•/8466	•	N	
•/• •	•/٣۶٢٨	•/٣۶٢٨	۰/۰۵	•/٣٨۴٧	•/٣٨۴٩	•/••	•/۵۳۷۴	•/۵۳۷۴	١		گیردار-
۰/۰ ۱	•/7141	•/7147	•/• •	۰/۷۵۱۳	۰/۷۵۱۳	۰/۰۲	•/እ۴۶٨	•/እ۴۶۶	•	۲	آزاد
•/• •	۰/۵۳۰۲	•/۵۳•۲	•/• ٢	•/8137	•/8188	•/••	۰/۶۳X۰	۰/۶۳X ۰	١		

جدول ۲- مقايسه نسبت فركانسهاى طبيعى نانوميله تابعى مدرج تركدار (R=0.5 nm, Lc=L/2, L=30 nm)

۳-۲-۱- اثر پارامترهای مختلف انرژی سطح بر ارتعاشات محوری نانومیلههای تابعی مدرج

در ابتدا اثر پارامترهای مختلف انرژی سطح بر فرکانس طبیعی اول نانومیله بررسی میشود. فرض شده است، ترک در نانومیله وجود نداشته باشد و جنس نانومیله همگن باشد؛ لذا نتایج برای نانومیله به ازای هر دو جنس، با در نظر گرفتن تاثیر پارامترهای مختلف انرژی سطح بصورت جداگانه در جدول ۴ ارایه شده است. در این قسمت سعی بر ارایه دلایل فیزیکی و مکانیکی پدیدههای مختلف است تا در ادامه نتایج، صرفا به گزارش مشاهدات اکتفا شود. نکاتی که از جدول ۴ قابل دریافت است عبارتند از:

• تاثیر ضرایب لامه سطحی وابسته به جنس نانومیله بوده اما مستقل از شماره فرکانس و نوع شرط مرزی می باشد. برای نانومیله از جنس آلومینیوم، بدلیل اینکه مجموع مقادیر ثوابت لامه سطحی مثبت است؛ بنابراین تاثیری افزایشی بر فرکانسهای محوری نانومیله آلومینیومی دارند. این در حالیست که بدلیل اینکه مجموع مقادیر ثوابت لامه سطحی سیلیکون منفی است، تاثیری کاهشی بر فرکانسهای محوری مشاهده می شود.

 تنش پسماند سطحی هیچ تاثیری بر فرکانسهای محوری نانومیله ندارد.

چگالی سطح دارای اثر کاهشی بر فرکانسهای طبیعی است. دلیل اثر کاهشی چگالی سطح این است که فرکانس، نسبت عکس با جرم سیستم دارد و چگالی سطح با علامت مثبت، سبب افزایش جرم سیستم می شود. میزان تاثیر کاهشی چگالی سطح، وابسته به مقدار چگالی سطح می باشد و هر چه مقدار آن بیشتر باشد، اثر کاهشی آن بیشتر است (از آنجا که چگالی سطح آلومینیوم بیشتر از سیلیکون است، تاثیر کاهشی آن بر فرکانسهای محوری نانومیله از جنس آلومینیوم بیشتر است.). نتیجه دیگری که در رابطه با تاثیر چگالی سطح میتوان بیان نمود، این است که تاثیر کاهشی چگالی سطح برای نانومیله با شرط مرزی گیردار-گیردار بیشتر از شرط مرزی گیردار-آزاد است؛ همچنین تاثیر کاهشی چگالی سطح بر فرکانسهای محوری، در شماره مودهای فرکانسی بالاتر بیشتر می شود. دلیل این امر را می توان به نوع شکل مود در شماره مودهای بالاتر دانست که با برجستهتر شدن تاثیر اینرسی جابجاییهای جانبی، سبب تاثیر گذاری بیشتر بر فرکانسهای محوری میشود.

جدول ۳- خواص مکانیکی نانو میله

$\frac{\tau_0}{(N/m)}$	μ_0 (N/m)	λ_0 (N/m)	$ ho_0$ (kg/m^2)	ρ (kg/m^3)	E (GPa)	
•/۵۶۸٩	-•/\799	۶/۸۴۲۰	0,19× ^{v-} 1.	۲۷۰۰	γ.	ماده سمت راست در شکل (۱) (آلومینیوم)
•/8•08	-7/774	-۵/•۹۸۵	٣, <i>١</i> ٧× ^{٧-} ١٠	777.	۲۱۰	ماده سمت چپ در شکل (۱) (سیلیکون)

1.4			آلومينيو	(Fr_a/Fr) م	(		سیلیکون (Fr _a /Fr)		
شرط مرزی	فر کانس مورد مطالعه (Fr_a)	مود ۱	مود ۲	مود ۳	مود ۴	مود ۱	مود ۲	مود ۳	مود ۴
	بدون اثرات سطحی (Fr)	۱/••••	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰
	چگالی سطحی (Fr_SD)	•/9114	•/٩•٩V	٠/٩٠٧٠	۰/۹۰۳۵	•/٩٣٨٧	۰/۹۳۷۵	•/9۳۵۵	•/٩٣٣•
گیردار-گیردار	ضرایب لامه سطحی (Fr_SL)	1/0884	1/0888	1/0886	1/0886	•/974٣	•/974٣	•/974٣	•/974٣
	تنش پسماند سطحی (Fr_SR)	۱/••••	۱/••••	۱/••••	۱/••••	۱/••••	۱/۰۰۰	۱/••••	۱/••••
	تمام اثرات سطحی (Fr_SE)	•/9449	•/9471	•/94••	•/938	•/9148	•/9186	٠/٩١١۵	•/٩•٩•
	بدون اثرات سطحی (Fr)	۱/••••	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/••••
	چگالی سطحی (Fr_SD)	•/٩١١٩	•/٩١•V	۰/۹۰۸۴	۰/۹۰۵۳	•/٩٣٩١	•/9387	•/9888	•/9٣۴٣
گیردار-آزاد	ضرایب لامه سطحی (Fr_SL)	1/0886	1/0888	1/088	1/0886	•/974٣	•/974٣	•/974٣	•/974٣
	تنش پسماند سطحی (Fr_SR)	۱/••••	۱/••••	۱/••••	۱/••••	۱/••••	۱/۰۰۰	۱/••••	۱/۰۰۰
	تمام اثرات سطحی (Fr_SE)	•/9401	•/9438	•/9410	•/٩٣٨٣	•/9149	•/9141	•/9180	۰/۹۱۰۳

L=15 nm,) جدول ۴- تاثیر پارامترهای مختلف انرژی سطح بر چهار نسبت فرکانسی اول نانومیله به ازای حالتهای مختلف ((R=2 nm, m=0, C=0

• بر اساس نتایج بیان شده قبلی و بر اساس نوع جنس نانومیله، می توان نتیجه گرفت که برای نانومیله آلومینیومی، از آنجا که تاثیر کاهشی چگالی سطح بیشتر از تاثیر افزایشی ثوابت لامه سطح می باشد و از طرفی بی تاثیر بودن تنش پسماند سطح، در حالت کلی، انرژی سطح تاثیر کاهشی بر فرکانسهای محوری نانومیله آلومینیومی دارد. برای نانومیله سیلیکونی می توان اینگونه بیان نمود که تاثیر کاهشی چگالی سطح با تاثیر کاهشی ثوابت لامه سطح در کنار بی تاثیر بودن پارامتر تنش پسماند سطح، سبب می شود انرژی سطح اثری

باشد. این نتیجه گیری برای هر دو شرط مرزی و شماره فرکانسهای مختلف، صادق است.

۳-۲-۲-۱ اثر ترک به صورت کلی

در گام بعدی، علاوه بر در نظر گرفتن تاثیر انرژی سطح، فرض میشود ترکی در میله وجود دارد و جنس نانومیله همگن در نظر گرفته می شود. بر این اساس، جدول ۵ به ازای دو مقدار متفاوت برای شدت ترک (2.0 = KL/EA = 0.2) تهیه شده است که نتایج حاصل از آن عبارتند از:

اثر كاهشى ترك مستقل از جنس نانوميله است.

L = 15 R = 2 nm m = 0) جدول ۵– تاثیر ترک و انرژی سطح بر چهار نسبت فرکانسی اول نانومیله به ازای حالتهای مختلف

$(L_c = 0.4L$ .nm											
<u>- سیلیکون </u> ۲					بنيوم Fra Fr	آلومب	(Er a) ill a de à	شرط			
مود ۴	مود ۳	مود ۲	مود ۱	مود ۴	مود ۳	مود ۱ مود ۲	فر کانس مورد مطالعه (۲۱_۲۱) –	مرزى			
۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰۰ ۱,۰۰۰	بدون اثرات سطحی و بدون ترک (Fr)				
۰,۹۰۹۰	۹۱۱۵,۰	۹۱۳۴, ۰	•,9149	•,97794	۰,۹۴۰۰	•,9478 •,9449	با اثرات سطحی و بدون ترک (Fr_SE)				
۰,۹۸۳۱	• ,٩١٩١	۲۷۸۸, ۰	• ,9877	۰,۹۸۳۱	• ,٩١٩١	·,\\\YY ·,9\TT	بدون اثرات سطحي و با ترک (Fr_C)؛ C=0.2	گيردار-			
۰,۹۵۱۲	۰,۸۵۲۶	۶۸۱۳, ۰	۰,۹۰۱۷	•,9817	· ,۸۵۲۶	•,8818 •,9•11	بدون اثرات سطحی و با ترک (Fr_C)؛ C=2	گيردار			
۰,۸۹۴۵	۰,۸۴۰۴	۳۵۱۸, ۰	۰,۸۹۹۱	•,9199	۰,۸۶۱۶	•,1811 •,9799	با اثرات سطحی و با ترک (Fr_SE&C)؛ C=0.2				
۵۵۶۸, ۰	۰,۷۷۸۴	• ,8707	۸۲۶۸, ۰	۰,۸۹۱۰	۰,۸۰۱۹	•,84•1 •,848	با اثرات سطحی و با ترک (Fr_SE&C)؛ C=2				
۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰۰ ۱,۰۰۰	بدون اثرات سطحی و بدون ترک (Fr)				
۰,۹۱۰۳	۹۱۲۵,۰	•,9141	•,9149	۰,۹۳۸۳	۰,۹۴۱۵	•,9477 •,9401	با اثرات سطحی و بدون ترک (Fr_SE)				
۸۵۸۹, ۰	۰,۸۵۷۶	۰,۹۸۰۹	۰,۸۸۷۸	۰,۹۸۵۸	۰,۸۵۷۶	•,91.9 •,111	بدون اثرات سطحي و با ترک (Fr_C)؛ C =0.2	گیردار-			
•,9874	۶۹۷۹, ۰	۰,۸۸۹۳	۰,۵۰۸۴	•,9874	۶۹۷۹, ۰	•,1197 •,0•19	بدون اثرات سطحي و با ترک (Fr_C)؛ C =2	آزاد			
۰,۸۹۸۰	• ,٧٨٧٧	۰,۸۹۷۶	۸۱۶۸,۰	•,9744	۰,۸۰۱۸	•,9749 •,1771	با اثرات سطحي و با ترک (Fr_SE&C)؛ C=0.2				
۰,۸۷۶۷	۶۳۹۰, ۰	۰,۸۱۵۱	•,4744	۰,۹۰۳۱	۶۵۶۹, ·	·,1889 ·,4898	با اثرات سطحی و با ترک (Fr_SE&C)؛ C=2				

 ترک اثری کاهشی بر فرکانسهای محوری دارد و تاثیر آن علاوه بر مقدار شدت ترک به شماره مود فرکانسی و نوع شرط مرزی وابسته است. هر چه شدت ترک بیشتر باشد، تاثیر کاهشی آن نیز بیشتر میشود که دلیل آن کاهش سفتی نانومیله است؛ اما وابستگی تاثیر ترک به شماره فرکانس و نوع شرط مرزی، الگوی ثابتی ندارد.

۳-۲-۳ اثر موقعیت ترک

بخش بعدی نتایج به بررسی اثر موقعیت ترک بر فرکانسهای محوری طبیعی نانومیله تابعی مدرج با در نظر گرفتن اثر انرژی سطح می پردازد. در این راستا، شکلهای ۲ و ۳ به ترتیب برای دو شرط مرزی گیردار-گیردار و گیردار-آزاد رسم شدهاند. در این شکلها، مقدار شدت ترک بصورت $C = KL/E_R A$ در نظر گرفته شده است. به منظور پرهیز از تکرار، صرفا نتایجی ارایه می شود که پیشتر به آن اشاره نشده است. شکلهای ۲ و ۳ نشان میدهد، موقعیت ترک به شدت بر فرکانسهای محوری نانومیله تابعی مدرج تاثیر میگذارد، به نحوی که هر کجا جابجایی نانومیله صفر باشد، میزان تاثیر کاهشی ترک، حداکثر است و بالعکس، در هر موقعیتی که میزان جابجایی نانومیله ماکزیمم باشد، اثر کاهشی ترک، حداقل است. به بیان دیگر، تاثیر کاهشی ترک بستگی به محل قرارگیری ترک و نوع شکل مود فرکانسی دارد. شکلهای فوق همچنین نشان میدهند که وقتى جنس نانوميله همگن است (m=0, 100) شكل مود نانومیله نیز متقارن است و ترک و انرژی سطح نیز بصورت متقارن بر فرکانسهای محوری نانومیله تاثیر می گذارند؛ اما وقتی جنس نانومیله، تابعی مدرج (m=1) می شود، ترک و انرژی سطح نیز بصورت نامتقارن بر فرکانسهای محوری نانومیله تاثیر میگذارند. نکته دیگر اینکه با تغییر جنس نانوميله از آلومينيوم (m=0) به سيليكون (m=100)، مقدار فرکانس افزایش می یابد و تغییرات فرکانس با در نظر اثر ترک و انرژی سطح نیز بیشتر میشود.

۳-۲-۴- اثر طول نانومیله

پارامتر دیگری که تاثیر آن بر فرکانس های محوری نانومیله تابعی مدرج ترکدار بررسی شده است طول نانومیله میباشد. بدین منظور، در جدول ۶ نسبت فرکانسی اول نانومیله برای دو شرط مرزی گیردار-گیردار و گیردار-آزاد و به ازای سه حالت، فقط با در نظر گرفتن اثر انرژی سطح، فقط با در نظر گرفتن اثر ترک، و با در نظر گرفتن همزمان تاثیر ترک و انرژی سطح لیست شده است. جدول ۶ نشان میدهد که تاثیر ترک و انرژی سطح بر فرکانس های اول نانومیله مدل شده بر اساس تئوری ساده، تقريبا مستقل از طول آن است، درحاليكه اگر نانوميله بر اساس تئوری رایلی مدل شده باشد، وابستگی فرکانس به طول برجستهتر است؛ اما تاثیرپذیری فرکانسهای نانومیلههای مدل شده بر اساس تئوریهای ساده و رایلی از ترک و انرژی سطح، علاوه بر اینکه وابسته به مقدار عدد توان تابعی مدرج است، وابسته به نوع شرط مرزی نیز است. نکته قابل توجه از جدول ۶ این است که تاثیر کاهشی انرژی سطح بر فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری رایلی بیشتر از حالتی است که نانومیله بر اساس تئوری ساده مدل شده باشد. در حالیکه تاثیر کاهشی ترک بر فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری رایلی کمتر از حالتی است که نانومیله بر اساس تئوری ساده مدل شده باشد. در حالت کلی وقتی هر دو تاثیر ترک و انرژی سطح بصورت همزمان در نظر گرفته شده باشد، نمی توان رفتار کلی به ازای مقادیر مختلف عدد توان تابعی مدرج مشاهده نمود، چرا که تاثیر گذاری انرژی سطح وابسته به مقدار پارامترهای انرژی سطح است.

۳-۲-۵- اثر قطر نانومیله

آخرین پارامتری که تاثیر آن بر فرکانسهای محوری نانومیله تابعی مدرج ترکدار بررسی شده است قطر نانومیله میباشد. بدین منظور، نسبت فرکانسی اول نانومیله به ازای حالتهای مختلف در جدول ۷ ارایه شده است. از جدول ۷ نتایجی مشاهده می شود که در بعضی موارد متفاوت از نتایج بدست آمده از جدول ۶ است.

C = 0.2; m; L = 15 nm

C = 1)شکل ۳− تاثیر موقعیت ترک بر چهار فرکانس اول محوری نانومیله تابعی مدرج ترکدار با شرایط مرزی گیردار –آزاد (0.2; R = 2 nm; L = 15 nm

جدول ۷ نشان می دهد که تاثیر گذاری ترک بر فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری ساده، مستقل از قطر نانومیله است، اما تاثیر گذاری انرژی سطح وابسته به قطر است. این در حالیست که هم تاثیر گذاری ترک و هم انرژی سطح بر فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری رایلی، وابسته به قطر است. نکته دیگری که

جدول ۷ بیان میکند، این است که تاثیرگذاری ترک و انرژی سطح، هم وابسته به نوع شرط مرزی و هم وابسته به مقدار عدد توان تابعی مدرج است. نکته دیگری که از جدول ۷ قابل مشاهده است، این است که با ضخیمتر شدن نانومیله، تاثیر کاهشی ترک بر نانومیله رایلی بیشتر میشود، اما برای نانومیله ساده، تاثیر قابل توجهی مشاهده نمیشود؛ همچنین با ضخیم

تر شدن نانومیله، تاثیر کاهشی انرژی سطح بر نانومیله رایلی و ساده کمتر میشود که دلیل آن افزایش نرخ انرژی ذخیره شده در حجم در مقایسه با انرژی ذخیره شده در سطح میباشد. در حالت کلی وقتی تاثیر ترک و انرژی سطح بصورت همزمان در نظر گرفته شده باشد، بدلیل وابستگی تاثیر انرژی سطح به مقادیر مشخصات مکانیکی سطح، نمیتوان رفتار مشخصی برای نحوه تاثیرپذیری فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار از انرژی سطح و ترک تعریف نمود.

نتيجهگيرى

در این پژوهش، تاثیر انرژی سطح بر ارتعاشات آزاد محوری نانومیلههای تابعی مدرج ترکدار که بر اساس تئوری رایلی میله ها مدل شدهاند بررسی شده است. معادله حاکم بر حرکت و روابط شرایط مرزی گیردار –گیردار و گیردار –آزاد با استفاده از اصل همیلتون استخراج شدهاند. فرکانسهای محوری با استفاده از روش عددی مربعات دیفرانسیل هارمونیک بدست آمدهاند. نتایج زیر از این پژوهش بدست آمده است:

جدول ۶- تاثیر طول میله بر نسبت فرکانسی اول نانومیله به ازای حالتهای مختلف (L_c = 0.3L ، C = 0.2 ، R = 1.5 nm) جدول

Fr_SE	$\frac{Fr\_SE\&Cr}{Fr}$		Cr	Fr_S				
Fr			Fr		Fr			شرط مرزی
تئورى رايلى	تئورى ساده	تئوري رايلي	تئورى ساده	تئورى رايلى	تئورى ساده			
•/XV77F	•/XYY&T	•/942•1	•/94749	•/98977	•/98•81	١٠	•	گيردار-
•/አ٧٢۴۶	·/////02	•/94787	•/94749	•/938	•/98•81	۲.	•	گيردار
•/٧۶٨٣٧	•/٧۶٨•١	۰/ ۸۴۶ ۰۹	•/እ۴۵• ١	•//٩٧/٢	•/እ٩እ۶እ	١٠	١	
•/٧۶٨١۶	•/٧۶٨•۶	•/***1	•/840•4	•/እ٩እ۴۶	•/እ٩እ۶እ	۲۰	١	
•/YATIW	·/YA1Y·	•/٨٧٢٨٣	•/AY1A1	•/८٩•۲٨	۰/٨٩٠٩٣	١٠	۱۰۰	
•/٧٨١٨٣	•/٧٨١٧٢	•/ \ \\\	•/AY1A1	٠/٨٩٠٧٩	•/៱٩•٩۶	۲.	۱۰۰	
•/٧٩٨۶٨	۰/۲۹۸۵Y	٠/ ٨ ۶٩١٧	•/እ۶እ٩١	•/9٣••۶	•/٩٣•٣١	١٠	•	گیردار-آزاد
·/ Y ٩٨۶·	۰/۲۹۸۵Y	۰/ ٨۶ ٨٩٧	•/እ۶እ٩١	•/93.26	•/93.41	۲۰	•	
•/&V•&Y	•/۶٧•٣٣	•/٧۵۶٧٣	•/٧۵۶٢٧	•/አγአү ነ	•/\\\	١٠	١	
۰ <i>/۶</i> ۷۰۳۹	·/۶V·۳۱	·/V284.	•/٧۵۶٢٩	•/٨٧٨٣٢	•/٨٧٨٣٨	۲۰	١	
•/841•8	•/84•14	•/Y• AA 1	•/V• ATV	•/٨٨٨۵۶	•/٨٨٨٧٣	١٠	۱۰۰	
•/۶۴•۸۲	•/94•14	•/٧•٨۴٨	•/V• ATV	•/እእእ۶٩	•/٨٨٨٧٣	۲۰	١٠٠	

جدول ۷- تاثیر قطر بر نسبت فرکانسی اول نانومیله به ازای حالتهای مختلف (*Lc* = 0.3*L* ،*C* = 0.2 ،*L* = 10 nm)

Fr_SE&Cr		Fr_Cr		Fr_{-}	SE			
F1	r	Fr		Fr			m	شرط مرزى
تئورى رايلى	تئورى ساده	تئورى رايلى	تئورى ساده	تئورى رايلى	تئورى ساده	-		
• ,٧٨۶۵٣١	• ,789929	•,947001	•,947497	• ,849384	•,149094	١	•	گيردار-
۰,۸۷۲۲۴۲	•,۸۷۲۵۲۹	•,947.14	•,947497	•,979779	۰,۹۳۰۳۰۵	٣	•	گيردار
•,88848•	•,883481	•,140198	•,140•47	·,V&AVVY	·,V&1977	١	١	
۰,۷۶۸۳۷۲	•,٧۶٨٠٠۶	• ,848• 88	•,140•1•	•,٨٩٧٨٢•	•,៱੧៱۶៱•	٣	١	
•,۶۴۳۹۴۹	•,54791•	۸۲۱۹۲۸, ·	•,841814	•,٧٢٣٩١۵	•,774•01	١	١٠٠	
•,٧٨٢١٣٣	•,7717•7	• ٫٨٧٢٨٢٩,	•,881814	۰,۸۹۰۲۷۵	۰,۸۹۰۹۳۲	٣	١٠٠	
•,7•٩٧٨٩	•, ٧• ٩٧٩ ١	• ,٨۶٨٩٣۴	۵ • ۸۶۸۹,	•,849841	•,149094	١	•	گیردار-آزاد
۰,۷۹۸۶۷۵	• ,٧٩٨۵۶٩	•,٨۶٩١٧•	۵ • ۹۸۶۸۹ •	• ,98• • 09	۰,۹۳۰۳۰۵	٣	•	
• ,۵۵۳۴۸۵	·,۵۵۳۴۷·	• ,٧۵۶۳۴۳	•,789595	•,٧١٢•٧٢	•,717114	١	١	
•,87•877	• ,87 • 370	•,789731	•,708789	•,٨٧٨٢•٨	•,878461	٣	١	
۵۳۷۹۷۵.	· ,۵۳۷۹۵۶	•, ٧• ٨ ۴ ١ ٧	•,٧• ٨٣۶٨	•,٧١٩•٧٢	•,٧١٩١٠٨	١	۱۰۰	
۰,۶۴۱۰۵۷	•,84•178	۰,Y۰۸۸۰۸	•, ٧• ٨٣۶٧	• ,٨٨٨۵۶٢	۰,۸۸۸۷۳۳	٣	۱۰۰	

- [3] Nazemnezhad R, Mahoori R, Samadzadeh A (2019) Surface energy effect on nonlinear free axial vibration and internal resonances of nanoscale rods. Eur J Mech A Solids 77: 103784.
- [4] Nazemnezhad R, Shokrollahi H (2019) Free axial vibration analysis of functionally graded nanorods using surface elasticity theory. Modares Mech Eng 18(9): 131-141.
- [5] Nazemnezhad R, Shokrollahi H (2020) Free axial vibration of cracked axially functionally graded nanoscale rods incorporating surface effect. Steel Compos Struct 35(3): 449-462.
- [6] Karličić DZ, Ayed S, Flaieh E (2019) Nonlocal axial vibration of the multiple Bishop nanorod system. Math Mech Solids 24(6): 1668-1691.
- [7] Babaei A (2019) Longitudinal vibration responses of axially functionally graded optimized MEMS gyroscope using Rayleigh–Ritz method, determination of discernible patterns and chaotic regimes. SN App Sci 1(8): 831.
- [8] Yayli MÖ (2018) Free longitudinal vibration of a nanorod with elastic spring boundary conditions made of functionally graded material. Micro Nano Lett 13(7): 1031-1035.
- [9] Nazemnezhad R, Kamali K (2018) Free axial vibration analysis of axially functionally graded thick nanorods using nonlocal Bishop's theory. Steel Compos Struct 28(6): 749-758.
- [10] Aydogdu M, Arda M, Filiz S (2018) Vibration of axially functionally graded nano rods and beams with a variable nonlocal parameter. Adv nano res 6(3): 257.
- [11] Akgöz B, Civalek Ö (2013) Longitudinal vibration analysis of strain gradient bars made of functionally graded materials (FGM). Compos Part B-Eng 55: 263-268.
- [12] Şimşek M (2012) Nonlocal effects in the free longitudinal vibration of axially functionally graded tapered nanorods. Comp Mater Sci 61: 257-265.
- [13] Rao SS. Vibration of continuous systems: Wiley Online Library, 2007.
- [14] Yayli MÖ (2020) Axial vibration analysis of a Rayleigh nanorod with deformable boundaries. Microsyst Technol: 26:2661-2671.
- [15] Civalek Ö (2004) Application of differential quadrature (DQ) and harmonic differential quadrature (HDQ) for buckling analysis of thin isotropic plates and elastic columns. Eng Struct 26(2): 171-186.

- در نظر گرفتن مولفه تنش سطحی، سبب ناهمگن شدن رابطه شرط مرزی تکیهگاه آزاد و شرط پیوستگی نیرویی در محل ترک میشود. برای همگن کردن روابط فوق، از تغییر متغیر مناسب استفاده شده است.
- تنس پسماند سطحی، تاثیری بر ارتعاشات محوری نانومیله تابعی مدرج ترکدار ندارد. لذا در مطالعات بعدی، میتوان این مولفه را در استخراج معادلات در نظر نگرفت.
- تاثیر انرژی سطح بر فرکانسهای محوری نانومیله تابعی مدرج ترکدار، وابسته به مقدار و علامت پارامترهای انرژی سطح است. برای جنس آلومینیوم و سیلیکون، مشاهده شده است که انرژی سطح، تاثیری کاهشی بر فرکانسهای محوری نانومیله داشته و این تاثیر کاهشی برای جنس سیلیکون بیشتر از جنس آلومینیوم است.
  - اثر كاهشى ترك مستقل از جنس نانوميله است.
- وابستگی تاثیر ترک به شماره فرکانس و نوع شرط مرزی،
   الگوی ثابتی ندارد.
- وقتی جنس نانومیله همگن است (m=0, 100) شکل مود نانومیله نیز متقارن است و ترک و انرژی سطح نیز بصورت متقارن بر فرکانسهای محوری نانومیله تاثیر میگذارند؛ اما وقتی جنس نانومیله، تابعی مدرج (m=1) میشود، ترک و انرژی سطح نیز بصورت نامتقارن بر فرکانسهای محوری نانومیله تاثیر میگذارند.
- تاثیر کاهشی انرژی سطح بر فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری رایلی بیشتر از حالتی است که نانومیله بر اساس تئوری ساده مدل شده باشد. در حالیکه تاثیر کاهشی ترک بر فرکانس نانومیله تابعی مدرج ترکدار مدل شده بر اساس تئوری رایلی کمتر از حالتی است که نانومیله بر اساس تئوری ساده مدل شده باشد.

مراجع

- Assadi A, Farshi B (2011) Size-dependent longitudinal and transverse wave propagation in embedded nanotubes with consideration of surface effects. Acta Mech 222(1): 27-39.
- [2] Hosseini-Hashemi S, Fakher M, Nazemnezhad R (2017) Longitudinal vibrations of aluminum nanobeams by applying elastic moduli of bulk and surface: molecular dynamics simulation and continuum model. Mater Res Express 4(8): 085036.